

Den globale plastiktraktat

Problemer

Plastikforurening er alle steder. Det er i vores mad, vores vand, den luft vi indånder, det dybeste hav og de fjerneste bjerge. Det er skadeligt for det menneskelige helbred og for vores økosystemer, og det kan videreføre endnu mere skadelige kemikalier, der kan være kræftfremkaldende og lede til andre alvorlige sygdomme. Plastik har også et enorm klimaaftryk – Hvis plastik var et land, ville det være den 5. største drivhusgasudleder i verden.

Plastik er et grænseoverskridende problem, og kræver således internationalt samarbejde. Olie og fossile brændstoffer, plastikpolymerer og tilsætningsstoffer, plastikprodukter og emballage samt plastikaffald forhandles alt sammen internationalt. Særligt det at begrænse plastikproduktionen kræver internationalt samarbejde, så produktionen ikke blot flyttes fra et land til et andet. På nuværende tidspunkt er plastik i høj grad underreguleret internationalt. Kun få aspekter er pletvist adresseret i traktater som f.eks. Basel, Stockholm og London konventionerne. Vi har således behov for, at der rækkes ned i den internationale politiske værktøjskassen, og findes en juridisk aftale frem, der tager højde for hele plastikkens livscyklus.

En plastiktraktat bør indeholde 3 hovedmål:

- 1) Reducer produktionen af plastik.** Produktionen af plastik fordobles hvert 15-20 år. Det samme gælder for mængden af plastikaffald. Olie- og gasindustrien ser plastik som et primært vækstmarked, og investerer milliarder af dollars i nye og udvidede faciliteter. Dette fordrer, at der indføres nationale handlingsplaner og globale mål om reduktion af plastikproduktionen. Således vil landene selv kunne vælge, hvilke politiske værktøjer de ønsker at tage i brug for at opnå disse mål. Reduktionen af plastik vil desuden give lokale virksomheder med

grønne forretningsmodeller bedre vilkår. Det gælder bl.a. virksomheder, der arbejder med genbrugssystemer og emballagefri supermarkeder.

2) Forbedr cirkulariteten i plastik. Som det er nu, bliver kun meget lidt plastik genanvendt. Plastiks mest bemærkelsesværdige kvalitet – dets holdbarhed – bliver dets største ulempe, når det behandles som et engangsmateriale. At forbedre cirkulariteten i plastik betyder, at man skal eliminere giftige tilsætningsstoffer og fyldstoffer, og at man helt skal undgå visse polymerer, herunder f.eks. PVC. Det kræver også, at man har klare definitioner og mærkningsordninger, der faciliterer effektiv genanvendelse. Harmoniserede standarder og dataindsamling ville være den internationale organisations ansvar. Samtidig vil nationale politikker kunne begrænse plastikproduktionen til kun at indeholde typer af plastik, som det økonomisk set og ud fra de teknologier, vi har til rådighed i dag, giver mening at genanvende og genbruge.

3) Eliminer plastikforurening i miljøet. Selv med reducerede mængder af produceret plastik, er det nødvendigt, at bliver bedre til at håndtere affaldet, så det foregår på en miljømæssigt sikker måde. Det gør man bedst gennem et integreret zero waste-system¹. Mange steder kæmper man desuden med høje omkostninger ved affaldshåndtering. Det er vigtigt, at de økonomiske omkostninger ved håndteringen af plastik tilfalder plastikproducenterne i stedet for det offentlige.

En ny plastiktraktat vil kunne etablere kvantitative mål og samtidig give det enkelte land fleksibilitet i sin tilgang til at opnå disse mål. Sammenhængende monitorering vil

---

¹ Et integreret zero waste-system er et system, hvor man prioriterer affaldsreduktion og materialegenvinding gennem en gentænkning af produktdesigns og leveringssystemer. Dette handler grundlæggende om, at der skal være større mulighed for at genbruge, reparere, genanvende og kompostere produkter. Slutmålet er en cirkulær økonomi, hvor der generes mindre og mindre affald. Systemet står i modsætning til bortskaffelsesbaserede systemer, der i et stort omfang er afhængige af forbrænding og deponi med de omkostninger dette har for økonomi og miljø.

gøre det muligt at måle og rapportere fremskridt mod de globale mål på transparent vis. Finansiell og teknisk assistance vil desuden være nødvendig for at støtte både implementeringen og rapporteringen.

Anbefalinger

Flere elementer er afgørende for at en ny plastiktraktat bliver succesfuld. For det første skal den dække hele plastikkens livscyklus – Fra forstadier (olie og fossil gas), gennem produktion og bruge til bortskaffelse. Mange af plastikkens konsekvenser, såsom drivhusgasudledning og luftforurening, findes primært i produktionsfasen. Andre problemer som f.eks. overførsel af potentielt skadelige kemikalier til mad sker i brugsfasen, mens problemer med genanvendelse af de fleste plastiktyper opstår i affaldsfasen. Traktaten bør således også have et åbent mandat til at adressere alle emner, der er relevante i forhold til plastik, så problemer og løsninger kan komme betragtning, efterhånden som der kommer mere og mere viden på området.

Traktaten bør desuden være juridisk bindende for at sikre overholdelse og stimulere national politik. Derudover bør den være understøttet af transparente rapporteringsmekanisme samt finansiell og teknisk assistance.

Faldgruber der bør undgås

Traktatens emneområde bør ikke begrænses til plastikaffald eller marint affald, da dette ville forhindre, at nogle af de mest presserende problemer adresseres. Det ville også udelukke de mest effektive værktøjer til at begrænse mængden og typen af produceret plastik. Som FN's miljøprogram UNEP har påpeget, består den nuværende juridiske ramme på plastikområdet af lappeløsninger. Det vi har behov for er traktat, der tager højde for hele plastikkens livscyklus – ikke endnu en lappeløsning.

Hverken traktaten eller nationale handlingsplaner bør bero på frivillige eller virksomheds/industri-ledede programmer, såsom frivillige udvidede producent ansvars ordninger og plastik pagter. Dette er greenwashing, hvis primære formål er at undgå effektiv regulering og gøre så lidt som muligt for at adressere den reelle problemer.

Til sidst skal traktaten lægge de nuværende tekniske realiteter til grund og ikke bero på teknologier såsom kemisk genanvendelse, der ikke er færdigudviklede eller slet ikke eksisterer. Traktaten bør heller ikke promovere forurenende teknologier og praksisser som f.eks. forbrænding.

Læs videre

- "Call to Action: Global Plastics Treaty." 2021. <https://plasticstreaty.org>
- "Convention on Plastic Pollution Toward a new global agreement to address plastic pollution." 2021. Center for International Environmental Law, Environmental Investigation Agency, Global Alliance for Incinerator Alternatives. <https://www.ciel.org/reports/convention-on-plastic-pollution-toward-a-new-globalagreement-to-address-plastic-pollution>
- "Plastic Is Carbon." 2021. Center for International Environmental Law, Global Alliance for Incinerator Alternatives, Plastic Solutions Fund. <https://www.noburn.org/plasticiscarbon>